

Roeken onder druk

Soms gaat het, zelfs in een overvol land als het onze, een vogelsoort voor de wind. Het aantal huismussen neemt af, maar de grauwe gans en de roek blijven in aantal toenemen. Met alle gevolgen vandien.

BLACK BLUES ONDER DE VOGELS

De roek lijkt sterk op de zwarte kraai. Dezelfde kleur, dezelfde grootte. Een duidelijk verschil betreft de kale snavelbasis. Verder zijn de broekveren op de dijen losser en afhankelijk van vorm. Roeken leven gewoonlijk in groepen en broeden in een kolonie van gelijkgestemden. Hier zit onder meer één van de knelpunten waardoor roeken zich minder geliefd maken: in de kolonie zijn ze zeer luidruchtig en klinken onophoudelijk de schorre keelgeluiden. Het geluid klinkt als de blues onder de vogels, maar niet iedereen houdt van blues. Daarnaast vormen uitwerpselen, uit het nest gevallen jongen en takken nog al eens een bron van ergernis. Niet alleen in een omgeving waar serene rust op zijn plaats is, zoals bijvoorbeeld op een begraafplaats, maar ook in de onmiddellijke woonomgeving. Landbouwgewassen moeten het eveneens ontgelden. Vooral de zojuist ingezaaide en ontkiemde maïs- en graankorrels zijn zeer in trek. Na het zaaien lijkt verjaging van de roeken in de periode tot ongeveer 5 weken vooralsnog de beste optie om vraatschade aan maïs te voorkomen. In het winterseizoen worden maïs-kuilhoppen graag bezocht. Nuttig is de roek zeker ook: hij heeft emelten, engerlingen en andere schadelijke insecten op het menu staan.

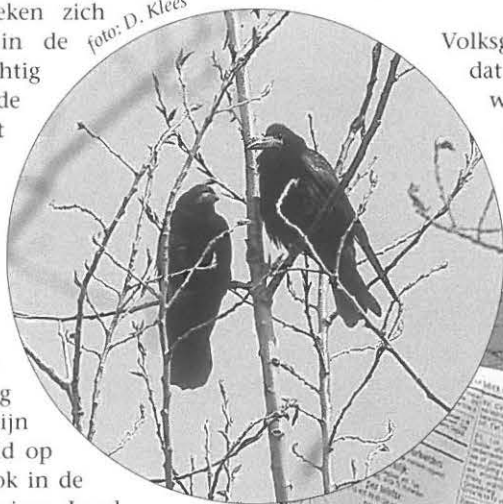

foto: D. Klees

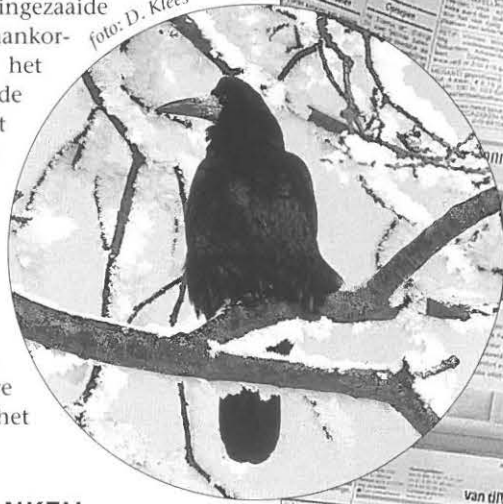

foto: D. Klees

komen. Op allerlei fronten wordt de roek de bel aangeboden. Het lijkt uit met de pret voor deze zwarte losbandige en luidruchtige vogels.

WAT ZEGT DE WET?

In de Flora- en faunawet worden de mol, konijn, houtduif, kauw en zwarte kraai aangemerkt als a-soorten (landelijke schadesoorten). De roek vinden we naast de ekster en andere plaagdieren in de rijen van de b-soorten (provinciale schadesoorten). Hierbij wordt gedacht aan belangrijke schade van landbouwgewassen. Het recht op het voorkomen van schade, door het verrichten van handelingen ter bestrijding van die schade, ligt bij de grondgebruiker (art. 65) of bij de gebruiker van opstallen (art. 66).

Bij de artikelen 65 en 66 gaat het om een vrijstelling; daar is dus geen nader besluit voor nodig van het bevoegd orgaan. Bij artikel 65 gaat het alleen om belangrijke schade aan (landbouw)gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren.

Volksgezondheid en andere belangen moeten, mits dat belang expliciet genoemd wordt, geregeld worden via de artikelen 67 en 68 van de Flora- en faunawet. De term 'overlast' is in elk geval niet voldoende om ontheffing te verlenen om bepaalde maatregelen te treffen. De vraag is of lawaai-overlast, verontreiniging van trottoirs, psychische problemen, slaap-

DE ROEK GEDIJT DANKZIJ ZIJN BESCHERMDE STATUS

In 1944 werd het aantal broedparen in Nederland geschat op ca. 45.000. In 1970 was dit aantal teruggelopen tot ca. 10.000 broedparen. Sinds de soort weer is beschermd, is het aantal broedparen gegroeid tot 62.000. Dit grote aantal zorgt voor overlast en schade. De roek is een beschermd vogelsoort, zodat de mogelijkheden om ze vanwege hun hinderlijke of schadelijke gedrag aan te pakken, beperkt zijn. Hierin lijkt echter verandering te

stoornissen en algemene gevoelens van onbehangen in de ogen van de overheid een serieus volksgezondheidsprobleem vormen.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is, blijkens verschillende publicaties, voornemens om in een nieuwe algemene maatregel van bestuur ex artikel 75 van de Flora- en faunawet ook de term 'belangrijke overlast' op te nemen als titel op grond waarvan ontheffing kan worden verleend. Mogelijk dat dit enig soelaas biedt; voor vogels blijft echter ook de Vogelrichtlijn een belemmerende factor om in te grijpen.

VOORBEELD VAN WAT WEL IS TOEGESTAAN

Dat de roek de gemoederen blijft bezighouden, blijkt wel uit de tientallen persberichten die we de afgelopen twee jaar binnenkregen en die alle betrekking hebben op de (al dan niet onrechtmatige) aanpak van roeken. Een voorbeeld van wat is toegestaan is de verordening 'Beheer en Schadebestrijding Dieren' die sinds 28 november 2002 in Limburg geldt. Landbouwers mogen daar zwarte kraaien en kauwen verontrusten, doden of laten doden

om zo schade aan gewassen te voorkomen op de door hen gebruikte gronden.

Meestal wordt beperkt afschot toegestaan ter voorkoming van belangrijke schade aan graangewassen. Dit gebeurt vaak in aanvulling op andere verjagingsmiddelen, zoals schriklinten en knalapparaten. In de ontheffing van Gedeputeerde Staten van Limburg op grond van artikel 68 met betrekking tot landbouwschade wordt gesteld dat de ontheffing geldt voor een periode van 1 juni 2004 tot en met 31 oktober 2004 en dat het totaal aantal roeken dat met behulp van deze ontheffing mag worden gedood, maximaal 50 betreft.

De verordening laat eveneens toe dat een aantal beschermde dieren mag worden verjaagd. Voorwaarde voor het gebruik van de vrijstelling is wel dat er een verband moet zijn tussen de (dreigende) schade en het verjagen of doden van de betreffende diersoorten.

De soorten die door landbouwers mogen worden verjaagd zijn: haas, rietgans, kolgans, grauwe gans, smient, wilde eend, holenduif, spreuw, ringmus, huismus, meerkoet, knobbelzwaan, roek, ekster, bosmuis en veldmuis. Zoals gezegd, heeft de Minister al eerder vrijstelling verleend van het verbod om zwarte kraaien, kauwen, konijnen, houtduiven en mollen te verontrusten en te doden.

ROEKENBEHEERPLAN

In verschillende gemeenten wordt geëxperimenteerd met een planmatige aanpak. Zo pakt de gemeente Meppel het roekenbeheer regionaal aan, door ze een optimale en ongestoorde beheerlocatie te bieden en daarnaast de roek op overlastlocaties te weren. In de regio Zuidwest-Drenthe en Noordoost-Overijssel wordt eveneens gewerkt met een beschermings- en beheerplan voor roeken. In deze plannen wordt aangegeven waar roekenkolonies zitten en kunnen blijven zitten en waar roekenkolonies ongewenst zijn. In overlastsituaties zal op verschillende manieren geprobeerd worden de roeken te weren of de kolonie te verplaatsen.

Voorlopig is over de roek nog niet het laatste woord gezegd. Wij zullen blijven volgen hoe het de roek in Nederland vergaat. Reacties en aanvullingen met betrekking tot dit artikel zijn zeer welkom bij de redactie.

WAT IS EEN ROEK?

De roek *Corvus frugilegus* L. heeft een lengte van ca. 45 cm en is zwart met purperen glans. De roek onderscheidt zich van de zwarte kraai door de naakte grijswitte snavelwortel, die loopt tot het oog en de kin en het slordiger verenkled met afhangende dijveren. Het geluid is te omschrijven als een schor en nasaal 'gra gra grah'.

De roek is voornamelijk te vinden in cultuurlandschap. Vooral in bouwland, weiland, parklandschap en aan de buitenrand van dorpen en steden. Het is een kolonievogel die zijn nesten in hoge bomen bouwt. Oude nesten worden opnieuw gebruikt. De nesten zitten dicht bij elkaar. De broedtijd loopt van eind februari tot mei en de broedduur beslaat ongeveer 18 dagen. Het legsel bestaat uit 3 tot 5 eieren.

De roek foerageert meestal in groepen, zowel tijdens als buiten de broedtijd. Het is een alleseter. Het voedsel bestaat uit zowel dierlijke kost in de vorm van wormen en insecten, als plantaardige kost zoals zaden. Vooral bij dit laatste voedsel treedt schade op aan net ingezaaide gewassen, zoals granen en maïs.

